

Det som virkelig betyr noe

Taler

Knut Arild Hareide

Dato

18 september 2018

Omstendigheter

KrFs landsstyremøte

1 Kjære landsstyre,

Hva slags samfunn vil vi ha? Hva slags Norge vil vi ha?

5 I sin siste valgkamp før han gikk bort så sa Jon Lilletun:

Vi treng medvitne veljarar som seier ifrå om at kampen for feitare lommebøker ikkje er jobb nummer ein. Vi treng mobilisering for nestekjærleik i staden for egoisme. Vi treng globalt ansvar i staden for nasjonalt sneversyn.

10

Jeg kunne egentlig stoppa her, for Lilletun oppsummerte det viktigste: Ja, det som virkelig betyr noe.

15

Jeg skal innrømme en ting: Det er ikke sånn jeg har skrevet hvert eneste ord i alle mine landsstyretaler opp igjennom årene.

Med dagens tale kan jeg si: Denne er det jeg som har skrevet.

20

I vårt landsstyremøte i april var vi enige om at vi skulle ta ting i riktig rekkefølge:

Først tydeliggjøre politikken vår, så ta diskusjonen om samarbeid.

25

I partiorganisasjonen har vi derfor diskutert hvilke politiske saker vi skal løfte frem, hva vi skal prioritere, som en konsekvens av vårt politiske prosjekt.

Dette landet vi sammen i dag, under overskriften «Sammen for et varmere samfunn»

30 Vårt utgangspunkt er at Norge er et godt land å bo i ; men det er også en del urovekkende utviklingstrekk preger tiden vi lever i.

Uro for et kaldere samfunn der verdier og nære fellesskap blir svekka.

35 Der flere føler seg utenfor og der vi tar mindre ansvar for hverandre.

Der hverdagen blir mer krevende for mange av oss.

Globalt står vi overfor større utfordringer enn på lang tid.

40

KrFs politiske prosjekt er i møte med dette å ta tak i tre forhold for å bygge et varmere samfunn:

1. Vi vil slå ring om det som virkelig betyr noe for samfunnet. Verdier som gir
45 forankring i kristne røtter, som gir trygghet og bygger tillit.

2. Vi vil bry oss om det som virkelig betyr noe for folks hverdag. Det skal være tid til det viktigste, enten det er til barna i familien, den enkelte elev i skolen, eller omsorg for de eldre og de som trenger det mest.

50

3. Vi vil ta tak i de store utfordringene i vår tid, det som virkelig betyr noe for vårt globale fellesskap, fattigdomsproblemene og klimautfordringen. I en tid der egeninteressen dominerer mer og mer internasjonalt - sier KrF: Mer samarbeid, ikke mindre.

55

KrF skal være enda tydeligere på at vi ikke skal være oss selv nok.

Kjære landsstyre.

60 Et samfunn i forandring trenger forankring.

Velferdssamfunnet og tillitssamfunnet kan ikke fungere uten forbindelse til de verdiene som de er etablert på.

65 Derfor vil vi slå ring om det som virkelig betyr noe for samfunnet, våre felles verdier og vår verdiforankring, de kristne røttene.

KrF vil stå for ansvar, tillit, og trygghet. Dette er fellesverdier som må styrkes.

70

Vi trenger et samfunn der vi kjenner et ansvar for hverandre.

Der det er tillit mellom folk.

75

Der vi ikke setter grupper opp mot hverandre.

Tilliten er kanskje den mest grunnleggende samfunnsverdien vi har.

Vi kan kalle det sosial kapital. Det som binder oss sammen.

80

Tonen i debattene blir viktig. Hvordan vi snakker om hverandre. Hvilke ord som brukes. Det dreier seg om tillit og anstendighet.

Forfatter og redaktør Alf Kjetil Walgermo, skrev for noen uker siden følgende i en tekst:

85

«Det er stor forskjell på eit raust vi og eit fryktande vi. Måten vi tenker «vi» på, vil definere verda framover.»

90

I teksten viste Walgermo til hedersmannen Kofi Annan som en gang sa: «Det som begynner med manglende respekt for ett enkelt menneskeliv, ender altfor ofte opp som en katastrofe for hele nasjoner».

Ja, vi kan være uenige om innvandringspolitikk.

95

Ja, vi skal være opptatt av en reell integrering.

Men nei, vi kan aldri miste respekten for enkeltmennesket. Den respekten må alltid ligge i bunn.¿

100

Er vi trygge på vår egen arv kan vi også møte andre med åpenhet.

Barn trenger å bli kjent med både den kristne og humanistiske kulturarven, som er vårt etiske morsmål.

105

Dette skjer blant annet gjennom barnehage og skole, gjennom KRLE som fag i skolen, gjennom å markere høytidene, jul og påske, i barnehage og skole, gjennom skolegudstjenester og å beholde søndagen som hviledag.

110

Jens Bjørneboe sa i sin tid at «Kristendommen har preget to årtusener; den har skapt vår verdensdel, den har formet vår kultur. Å fortie at kristendommen er vårt grunnlag og vårt sentraleste kultureie, det ville være tendensiøst. Det ville være grov historieforfalskning.»

115

Et varmere samfunn stiller krav, men stiller også opp når vi trenger det.

Det har med ansvar og tillit å gjøre.

120

Det er plass og bruk for alle.

Det krever noe av oss alle.

Det er samfunnskontrakten som er bygd slik.

125

Dette har også med integrering å gjøre. De som kommer hit må ikke bare lære norsk, de må også kjenne verdiarven vi bygger på, vårt etiske morsmål. Det betyr også at norsk lov skal følges uansett «av alle. Her gjelder ingen unntaksbestemmelser, enten det gjelder tvangsekteskap, kjønnslemlestelse, flerkoneri eller sosial kontroll.

130

Den som inkluderes og får bidra tar også mer ansvar.

Kjære landsstyre.

135

Et varmere samfunn setter barna og familien først.

Det skal være tid til hverandre, enten det er barna i familien, den enkelte elev i skolen, omsorg for de eldre og de som trenger det mest. Tid til det viktigste.

140

Og Kjell Ingolf Ropstad har ledet vårt arbeid med en barnereform som, hvis vi får gjennomført den, vil gi en bedre hverdag for barnefamiliene. Vi vil styrke barnetrygden. Og foreldrepengoordningen vil vi både styrke og gjøre mer rettferdig. Det er ikke rettferdig sånn som det er i dag, at enkelte får over en halv

million og mens andre får 63.140 kr.

Mer barnetrygd for alle vil gi et løft mot barnefattigdom. Dette er det viktigste strukturtiltaket for å gjøre noe med det problemet som dessverre er blitt større og større.

Siste punkt i vår barnereform for å gi en bedre hverdag for barnefamiliene, er å gi gratis barnehage for tredje barn, for fjerde barn, ja, jeg kan fortsette. Svært mange velger å la det bli med to barn. En slik bonus vil bety mest for familier med lave og vanlige inntekter som ikke nyter godt av gratis kjernetid i dag, og det vil også være positivt både for integreringen og for fødselstallene som vi nå ser faller og faller.

Gode landsstyre.

Et varmere samfunn skal ha plass til alle og har bruk for alle.

Et inkluderende samfunn der alle får bidra og bruke sine evner, uavhengig av hvem vi er og hvordan vi kan bidra i fellesskapet.

Derfor vil vi ha en likeverdsreform ; den har Olaug jobbet fram. Det er kamp for menneskeverdet og mot sorteringssamfunnet i praksis.

Hva snakker vi da om?

Vi vil at ordningen med Brukerstyrt Personlig Assistent (BPA) skal styrkes ; og at en funksjonsnedsettelse ikke ses på som en sykdom. BPA må gis en nasjonal standard.

Vi vil at alle kommuner innfører en koordinatorgaranti - slik at alle familier med funksjonshemmede barn får sine rettigheter oppfylt og den hjelpen de trenger.

Vi vil sikre en forbedret pleiepengeordning for foreldre med syke barn; endret fra tidskonto til en ytelse som varer så lenge familien trenger det.

Vi vil ha sterkere og bedre tiltak for inkluderende arbeidsliv med flere tiltaksplasser for personer med nedsatt funksjonsevne.

185 Vi vil sikre attføringsbedrifter og si nei til konkurranseutsetting av disse.

Vi vil forenkle hjelpestønadsortninger og dokumentasjonskrav. Nå må det bli slutt på at familier som har barn med Downs syndrom må gå til NAV for å bekrefte det hvert år. Eller at den amputerte foten ikke har vokst ut.

190

Ja, det er jo ikke alle som tror på under, men det er tydelig at NAV tror på det hvert år.

Et varmere samfunn setter mennesker foran systemet.

195

Gode landsstyre,

Et varmere samfunn inkluderer mennesker fra livets start til livets slutt.

200 De siste ukene har det blitt debatt om abort frem til svangerskapsuke 24 ; da er fosteret 6 måneder. Forslaget kom fra Unge Venstres leder. En av våre fremste fageksperter Ola Didrik Saugstad sa i Aftenposten at: «Nå ønskes det å abortere fostre som i det fleste tilfeller overlever.»

205 Det er også skremmende å se hvor mange ungdomsparti som nå går inn for aktiv dødshjelp: Unge Venstre, Unge Høyre, Fremskrittspartis Ungdom, Grønn Ungdom. Da er det godt å ha et ungdomsparti som tenker prinsipielt ; jeg tenker selvsagt på KrFU. Vi vil sammen kjempe mot aktiv dødshjelp ; og vi har svaret: Vi vil kjempe for aktiv livshjelp!

210

KrFs kamp mot et sorteringssamfunn handler om at samfunnet skal ha plass til alle uavhengig av hva slags egenskaper et menneske har.

Som Lille Natanael på 6 år.

215

Da foreldrene fikk vite at han hadde en kromosomfeil var det en lege som sa: Det eneste ansvarlige er å ta abort.

9 av 10 barn med Downs syndrom blir sortert bort i Norge.

220

Barn som Natanael er i ferd med å bli sortert bort fra vårt samfunn.

Mammaen til Natanael sier:

225

Jeg har fryktet at folk ikke vil forholde seg til ham, men Natanael kryper inn i hjertet til alle han møter. Alle er så gode mot han; om det er på t-banen, i vennekreisen eller i kirken.

230 Jeg er overbevist om at vi trenger, og har plass til barn som Natanael. Foreldre trenger et samfunn som sier: Ja! Vi har plass, også til de som er litt annerledes.

Derfor sier vi: Et varmere samfunn skal gi plass til alle og har bruk for alle!

235 Hvis vi utstyrr oss med en menneskelig rangstige, vil vi alle før eller siden havne nederst på den.

Alle kan vi oppleve at livet rakner. Det handler ikke bare om «de andre», det handler om oss alle. Vi trenger fellesskapet når vi er sårbare.

240

Samfunn og fellesskap bygges nedenfra. Fellesskapet er så mye mer enn staten, det offentlige styringsapparatet og velferdstilbudet.

Fellesskapet er først og fremst de små og nære fellesskapene.

245

Her er familien det første og det viktigste.

Jeg er bekymret for økte sosiale forskjeller. Da opplever flere uro og utrygghet.

250 En individualistisk tenkning, hvor enhver er sin egen lykkens smed, fører til at flere står alene.

Det er en tankegang som står fjernt fra de verdiene jeg vokste opp med.

255 Jeg tror på et samfunn der vi tar ansvar for hverandre.

Der vi bryr oss om naboene.

Der vi stiller opp på dugnad.

260

Der vi bidrar med frivillig arbeid.

Kjære landsstyre.

265

Dette dreier seg dypest sett om hva slags samfunn vi vil ha. Hva slags Norge vi vil ha.

KrF vil ha et verdiforankret Norge.

270

Men vårt engasjement skal ikke stoppe ved vår landegrense. Vi ser voksende globale utfordringer. Da kan vi ikke være oss selv nok.

Populismebølgen skyller over oss både fra venstre og fra høyre.

275

Menneskerettighetene blir utfordret i land man før trodde var stabile demokratier.

Ungarn, Polen, Russland, Tyrkia. Det går feil vei.

280

Svaret ser ikke lenger ut til å være felles løsninger på felles problemer, men at enhver får sørge for seg selv.

USAs president holdt tale i FN denne uken. Han sa at USA ikke vil hjelpe noen som ikke hjelper dem. Hans budskap var America First.

285

Mitt budskap er å vi er ikke oss selv nok.

Når egeninteressen blir styrende for alle nasjoner, da taper alle. Og de som taper mest er de som trenger det mest. De fattige. De forfulgte. De sårbare. Minoritetene.

290

Folk flest lengter etter trygghet, nærhet, fellesskap. Lokalt og globalt.

Dette krever mer samarbeid, ikke mindre.

295

Norges stemme må være på de fattiges og klimaets side.

Skal denne stemmen være troverdig må Norge også bidra selv.

300

Det betyr at vi må ta vår del av ansvaret for å nå 1,5-gradersmålet gjennom en offensiv klimapolitikk. Da kreves det politisk lederskap.

305 I mars 2000 gikk Bondevik I-regjeringen, sentrumsregjeringen, av på klimasaken.

Nå er gasskraftverkene snart historie. Kårstø er lagt ned og Mongstad står for tur. Dette har kostet samfunnet vårt milliarder. Men det har kostet klimaet enda
310 mer. Og vi kan si: Det var det vi sa.

Hadde Stortinget lyttet til KrF, og ikke til Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet, hadde alt dette vært unngått. Og vi hadde kommet lenger i klimakampen.

315 Vi lever på lånt tid ; i forhold til vår tids store utfordringer, fattigdomskrisen og klimakrisen.

Vi har kjempet igjennom en ny klimalov.

320 Og vi har bevart Lofoten, Vesterålen og Senja.

Når nye klimaslag skal kjempes skal vi igjen ta ansvar.

325 Vi skal ikke vike unna.

Vi skal gjøre vår plikt.

Denne høsten er det akkurat 28 år siden jeg engasjerte meg i KrF. Først i
330 kommunepolitikken på Bømlo, så i KrFU, deretter i studentpolitikken i Bergen.

Hver dag har jeg kjent på stoltheten av å jobbe for KrF ; et parti som har gjort Norge og verden til et bedre og varmere samfunn.

335 Det er et privilegium jeg setter høyt fordi jeg brenner for å kjempe mot urettferdighet og fremme kristne verdier i samfunnet.

Det er mange øyeblikk som har gjort meg stolt av å være med i KrF.

La meg kort nevne tre viktige.

345 Vårt nei til krigen i Irak. Bondeviks etiske kompass var helt riktig innstilt og gjorde at Norge ikke ble med i en krig som medvirket til noe av det verste vi har sett etter nazistene ; nemlig ISIL. Alle så at KrF gjorde en forskjell.

350 Røykeloven. Andelen tenåringer som røyker daglig har falt fra 11 prosent til 0,4 prosent på ti år. I løpet av fem år etter innføringen av røykeloven i 2004 var antallet røykere halvert. Nå peker tallene mot en røykfri generasjon. Selv Dagfinn sier at det hadde han ikke drømt om å oppleve i sin levetid.

355 Og vi gir oss ikke med å løfte folkehelsen ; vi jobber nå for å få til en enda bedre og mer moderne røykelov ; og det er et samlet storting som stiller seg bak initiativet fra Olaug Bollestad.

Kontantstøtten. Innført for 20 år siden. For å gi mulighet til mer tid med barna. For å gi mulighet til å velge. Barn er forskjellige. Familier er forskjellige. Kontantstøtten gjør det lettere for mange. Hvis den blir borte vil det skape
360 utrygghet og gjøre hverdagen vanskeligere for mange barnefamilier.

I tillegg til disse tre viktige merkesakene, kunne jeg nevnt flere viktige seire bare det siste året. Selv med 4,2 prosent har vi fått til svært mye. Det handler blant annet om flere lærere og pleiepenger til familier med syke barn.

365 Nå skal vi vinne nye seire for KrF på områder landsstyret nå har prioritert.

Vi vil ta tak i det som virkelig betyr noe.

370 For samfunnet. For folks hverdag.

Vi vil ta tak i de store globale utfordringene i vår tid.

375 For vi sier: Sammen for et varmere samfunn.

Nå når partiet har landet de viktigste politiske prioriteringene, skal vi se på hvordan vi best kan få gjennomslag for den politikken vi er enige om ; et verdiforankret og varmere samfunn med plass til alle.

Min anbefaling er også at vi konkluderer om samarbeid i høst.

Vi har flere muligheter.

385 Vi kan bli der vi er, i en konstruktiv opposisjonsrolle på Stortinget.

Eller vi kan bli med i regjering ; og regjeringer med ulik farge.

390 De store partiene, Høyre og Arbeiderpartiet, har selvsagt stor interesse av at norsk politikk skal deles inn i to blokker.

Vi er et kristendemokratisk sentrumparti som representerer en tredje vei.

I noen saker finner vi våre samarbeidspartnere til høyre for oss.

395

I andre saker finner vi allianser på venstresiden.

Slik er det å være et kristendemokratisk sentrumparti.

400 I en norsk debatt preget av blokktenkning karakteriserer mange dette som «uklart», som «vingling».

Det er det ikke. Det er konsistent, verdiforankret sentrumspolitikk.

405 Men er det slik, så bør vi bli akkurat der vi er, vil noen si. I midten. På Stortinget.

Og ja, hvis partiet konkluderer med at det er til det beste i fortsettelsen, så vil utvilsomt det bety fortsatt mulighet til betydelige politiske gjennomslag for KrF.

410

Da partiledelsen før sommeren oppsummerte det første året etter Stortingsvalget 2017, kunne vi legge frem 40 gode og store gjennomslag.

415 Mange i samarbeid med regjeringen, som vi også har budsjettavtale med. Flere gjennomslag kom også som følge av samarbeid med de andre opposisjonspartiene på Stortinget.

420 Å være på vippen i Stortinget gir utvilsomt store muligheter til å få gjennomslag.
Og det er helt naturlig for et sentrumparti å samarbeide begge veier i slik vi har
gjort i flere tiår.

Men det er en krevende posisjon for et lite parti. Andre partier vil ønske å
425 definere oss. Det gir et krevende utgangspunkt når vi skal profilere KrF.

Kjære landsstyre.

En partileders jobb er noen ganger å snøre sammen sekken etter alle har fått sagt
430 sitt. Det har jeg gjort mange ganger.

Andre ganger er det min jobb som partileder å peke ut hvor jeg mener vi bør gå.

I dag vil jeg gi dere mitt råd.
435

Så skal dere i landsstyret og partiet få anledning til å diskutere det denne høsten.
Med mulighet til å støtte rådet jeg gir. Med mulighet til å være uenig.

Så lander vi en beslutning.
440

Vi i landsstyret må også i dag bli enige om en prosess for dette videre, der det
ikke bare er noen få som bestemmer. Vi må ha en forankring i hele vår
organisasjon, som oppleves og er ærlig, åpen og demokratisk.

445 Kjære landsstyre.

Et parti som representerer en tredje vei, trives naturlig nok best i sentrum av det
politiske landskapet. KrF har vært på sitt beste når vi har samarbeidet med de
andre sentrumpartiene, Venstre og Senterpartiet.

450 Lars Korvalds sentrumsregjering på begynnelsen av 70-tallet og Kjell Magne
Bondeviks sentrumsregjering er gode eksempler på det. Dette er epoker som
skrives med gullskrift i KrFs historie.

455 En ny sentrumsregjering er neppe er realistisk innen overskuelig fremtid. Men
det betyr ikke at sentrum er dødt.

460 Sentrum er fortsatt en politisk kraft i norsk politikk som det er umulig å komme utenom. Men sentrum i norsk politikk er ikke det det har vært. KrF er det eneste partiet som nå har reell vilje for å bringe sentrum sammen. Jeg konstaterer at det er ikke nok.

465 Vi gikk til valg i 2017 på Sentrum- og partiet Høyre. Det gjorde vi også i 2013, 2009 og til og med i 2005.

Jo, vi lyktes med det i 2001 ; men da gikk vi ikke til valg på det.

470 Vi har hver gang tenkt at en sentrum/Høyre-regjering kan samarbeide til begge sider av det politiske landskapet, og at det ville bidratt til et politisk tyngdepunkt i sentrum.

475 Hvis vi går til valg med sentrum/Høyre som vårt alternativ i 2021, vil vi gjøre det for femte gang ; og vi vil være det eneste partiet som har det som vårt foretrukne alternativ.

Selv jeg må innse at dette ikke er realistisk.

480 Det samarbeidsvalget vi gjør nå i høst - det er ikke et valg for all fremtid. Vi gjør et valg i lys av den politiske situasjonen nå. Slik vi alltid har gjort.

Og uansett hvilket valg vi tar ; vi vil være et kristendemokratisk sentrumsparti.

485 Mange i partiet er bekymret for at vårt samarbeidsvalg nå i høst skal gjøre neste års kommune- og fylkestingsvalg vanskeligere.

At det blir vanskeligere å rekruttere politikere til våre lister.

490 At det blir vanskeligere å samarbeide lokalt.

At det blir vanskeligere å rekruttere velgere til vårt parti

495 Til det vil jeg si at uansett hva vi beslutter i høst, så vil lokalvalget kunne brukes som et argument for både det ene og det andre.

Mitt signal til våre lokalpartier vil være at de står fritt til å velge samarbeidspartnere ut fra den lokale situasjonen. Slik vi har tradisjon for i vårt parti.

500

Kjære landsstyre.

Jeg mener vi er nødt til å kunne gi et tydeligere svar frem mot stortingsvalget i 2021 enn vi ga i 2017. Vår valgvaluering var også tydelig på nettopp det.

505

Slik jeg ser det er KrF ikke et utpreget opposisjonsparti. Vi er et parti som vil være med å ta ansvar. Slik får vi best gjennomslag for verdiene og politikken vår. Slik får vi være med og bestemme hvilken retning landet skal gå. Så må iveren etter regjeringsmakt naturligvis ikke føre til at vi går på akkord med hvem vi er.

510

Samarbeidsspørsmålet er vanskelig for partiet. Uansett hvilket samarbeidsvalg KrF gjør nå i høst, så vil noen bli skuffet. Både tillitsvalgte og velgere.

515

Uansett valg; mange av våre egne vil oppleve dette som krevende. Men tiden er inne.

Så blir det opp til oss i fellesskap å sørge for at vi kommer samlet gjennom denne diskusjonen.

520

Hvorfor bør vi vurdere regjering?

525

Vi sitter utenfor viktige prosesser. Alle vet at vi kan være i regjering i dag ; men vi har valgt å stå utenfor. Det gir oss en frihet i Stortinget og forhandlingsmuligheter der. Men ethvert parti har ambisjon om regjeringsdeltakelse. KrF vet at våre største seire har kommet i regjering. At her kan vi legge føringer for saker og peke en retning for landet vårt.

530

Vi har fått til mye fra Stortinget og fått annerkjennelse for det. Men la meg gi noen eksempler på utfordringene.

I samarbeidsavtalen fikk vi inn at «alkoholpolitikken skulle ligge fast.» Men resultatet ble liberalisering, utvidelse av taxfree-kvoter og uthuling av Vinmonopolets rolle. Og ingen innstrammende tiltak.

Da det var klart at det var flertall for en ny politireform ; valgte KrF sammen med Ap å støtte en slik reform. Vi ville ha en nærpolutireform. Altså at politiet skulle være nærmere folket. En reform politiet selv ønsket ; både ledelse og ansatte. Men vi styrer ikke gjennomføringen av reformen. I 11 av 12 politidistrikt forteller politifolk nå om kriselignende tilstander. Distrikts-Norge fortviler.

Hadde KrF gjennomført reformen hadde det heller ikke vært problemfritt. Men vi hadde jobbet for en nærpolutireform og ikke en fjernpolitireform.

Kjære landsstyre,

Nå står viktige politiske saker på spill!

Menneskeverd. Sorteringssamfunnet. Dette er saker KrF må prioritere. I regjering får man jobbet med disse sakene på en helt annen måte.

Dette er eksempler på saker vi ikke har fått gjort nok med fra vår posisjon i Stortinget.

Gode KrFere,

Hvis vi ser på alle medlemsundersøkelser og velgerundersøkelser fra de siste årene - er det ett parti som står KrFerne nærmest, og det er Senterpartiet.

KrFerne liker SP best.

Deretter kommer Høyre.

Det er også derfor KrF alltid har valgt regjeringskonstellasjoner i sentrum eller sentrum-Høyre.

Men hvor står disse to partiene nå? De vil ikke samarbeide, og de hører til hver sin side i politikken. For KrF er det synd. For dette kunne vært vårt regjeringsalternativ.

Men verken det vi har gått til valg på de siste valgene eller dette alternativet er på menyen denne høsten.

575 Det politiske landskapet har endret seg.

Det vi nå skal gjøre er å diskutere hvilket alternativ som med dette utgangspunktet er best for KrF.

580 Da er det ekstra viktig at vi tar denne debatten med respekt for hverandre. Og vi må søke å heve blikket og stå sammen om det viktigste! Ved å stå sammen kan vi vinne nye kamper for det vi tror på.

KrF har deltatt i alle ikke-sosialistiske samarbeidsregjeringer etter andre verdenskrig 3 bortsett fra Erna Solbergs regjering. Det er ikke tilfeldig. I tidligere samarbeidsregjeringer har sentrum alltid hatt en sterk politisk tyngde.

En slik regjering med et stort Høyre og et sterkt Fremskrittspartiet har ikke et slikt tyngdepunkt.

590

I samarbeidet vårt med Solberg-regjeringen har vi ofte fått jobben med å være bremsekloss. Den betegnelsen er som regel ikke positivt ment når den blir brukt om oss. Men de siste årene er det nok mange som er glade for at vi tar på oss akkurat den jobben.

595

Vi har blant annet bremset og stoppet

usosial politikk,

600 lite miljøvennlig politikk,

negativ politikk for landbruket,

kutt i hjelpen til verdens fattige.

605

og regjeringens sentraliseringsiver.

Problemet med denne rollen er at det blir som om man starter fotballkampen på 0:2. Målet blir å klare å komme opp på 2:2 i løpet av kampen. Når uavgjort er oppnådd, går vi ut og proklamerer seier. Men i realiteten har vi ikke greid å bevege landet i riktig retning.

610

Da Jan Petersen skulle begrunne hvorfor Høyre kastet enn ikke-sosialistisk
615 regjering i 2000 og satte inn en Arbeiderparti-regjering ; sa han at Høyre var lei
av å være rundingsbøye for Bondevik-regjeringen.

Vi har utvilsomt også fått mange flotte gjennomslag i fellesskap med
regjeringen.

620

KrF har hatt en modererende rolle på regjeringen.

Det tror jeg først og fremst har tjent regjeringen Solberg.

625 Og de seierne KrF har fått, har gjort regjeringen mer populær.

Velgerne har rett og slett merket mindre til konsekvensene av den reelle
politikken til høyrepartiene.

630 Til en viss grad må alle partier påta seg en rolle som bremsekloss i et politisk
samarbeid med andre parti. Men hvis det oppleves som hovedoppgaven i et
samarbeid, vil det over tid oppleves som krevende.

Fremskrittspartiet er en tydelig kraft i samarbeidet med regjeringen Solberg.

635

Og KrF og Frp er enige om viktige enkeltsaker.

Jeg har stor respekt for mange av partiets dyktige politikere.

640 Men Fremskrittspartiet er et parti som slik jeg ser det ligger svært langt fra KrF,
både i den grunnleggende ideologien og i den praktiske politikken.

KrF pekte i 2017 på Erna Solberg som vår statsministerkandidat for en regjering
bestående av Venstre, KrF og Høyre. Og vi sa at vi ikke skulle gå inn i regjering
645 med Frp.

I min landsmøtetale i 2017 sa jeg, og jeg velger å sitere:

«Når velgerne har sagt sitt i høstens valg, må Erna Solberg velge. Om hun vil
650 fortsatt satse på et regjeringssamarbeid med Fremskrittspartiet? Eller om hun vil
gå for en sentrum/Høyre-regjering? Velger Erna oss kan jeg trygt stoppe serien:

Knut Arild Hareide lanserer nye og litt uventede statsministerkandidater.»

655 Jeg siterer ikke dette for å minne dere om min egen tabbe.

Men jeg hører mange si at vi har gitt velgerne et løfte om Erna Solberg som statsminister i fire år. Det er ikke riktig. Vi fant det riktig før valget å si at om Erna velger FrP fremfor oss, ville vi ikke felle henne rett etter valget. Men hun
660 fikk ingen blankofullmakt fra oss for fire år.

Og Erna har valgt. Hun har valgt Frp. Det må vi respektere.

KrF er et sentrumparti. Det samme er Senterpartiet.

665

Vi kjemper side om side i saker som gjelder menneskeverd ; fra livets begynnelse til livets slutt.

Vi finner hverandre i ruspolitikken og i familiepolitikken.

670

Vi vil ha levende bygder og bygge sterke lokalsamfunn i hele landet.

KrF og Senterpartiet har et hjerte som banker for dugnad og for sterke lokalsamfunn der mennesker bryr seg om hverandre. Ja, for distrikts-Norge.

675

Det er forskjeller mellom partiene, blant annet i asylpolitikken og deler av miljøpolitikken. Og vi i KrF synes nok Senterpartiet noen ganger har en litt for velutviklet evne til både å forenkle og svartmale.

680 Som søsken flest er vi hverandres nærmeste kritikere. Men i mange viktige verdispørsmål er vi nære allierte.

Ikke noe parti står KrF nærmere enn Senterpartiet.

685 Senterpartiet støttet KrF i at søndagen skulle være en annerledes dag ; en dag med rom for familien, frivilligheten og kirken.

Senterpartiet støttet KrF i å si nei til eggdonasjon ; fordi den som føder barnet er barnets mor.

690

Senterpartiet støttet KrF med å si nei til tvillingabort ; fordi tvillinger hører sammen.

695 Senterpartiet har støttet KrFs restriktive tiltak i alkoholpolitikken ; i solidaritet med de 100.000 barna som vokser opp med foreldre som ruser seg.

Senterpartiet har støttet. Eller skal jeg si at KrF har støttet Senterpartiet i mye av disktriks- og landbrukspolitikken ; fordi vi vil ha levende bygder og trygg,
700 kortreist, norsk mat.

Senterpartiet støttet KrF når vi kom med abortforebyggende tiltak ; for ingen skal behøve å ta abort av økonomiske årsaker.

705 Senterpartiet støttet KrFs forslag om ideelle aktørers muligheter i anbudsrunder ; for vi trenger de ideelle aktørene innen barnevern, eldreomsorg og rusbehandling.

Senterpartiet la som KrF frem forslag om å evaluere 6-årig skolestart ; for barna
710 trenger lek og myk start. Ikke full trøkk på lekser og vurdering fra dag 1.

Jeg vil si: Det er med Senterpartiet at KrF har det sterkeste verdifellesskapet i norsk politikk.

715 Kontrasten til Fremskrittspartiet er etter min mening betydelig. Våre to partier har felles engasjement for eldreomsorg, for Israel, for frivilligheten og flere andre saker. Men det er mye som skiller.

Min forgjenger, Dagfinn Høybråten, uttalte en gang at KrF og FrP var som ild
720 og vann.

For min del vil jeg si at listen med saker hvor det er stor avstand mellom de to partiene er omfattende i seg selv.

725 Der KrF kjemper mot aktiv dødshjelp, er Frp fremst i kampen for å legalisere dette.

Der KrF vil ha en mer sosial alkoholpolitikk, vil Frp ha frislipp i alkoholpolitikken.

Der KrF kjempa kampen for Søndagen, er Frp for at hviledagen skal bli en normal dag med full shopping.

735 Der KrF kjemper for kontantstøtten, er mange Frpere ivrige for å ville fjerne den og dermed redusere familienes valgfrihet.

Der KrF vil bekjempe det moderne slaveriet, er Frp det partiet som sterkest mener at sexkjøpsloven bør fjernes og tillate bordeller i Norge.

740

Der KrF kjemper for at barn og unge skal vernes fra porno, er Frp det partiet som sier nei til innføring av pornofilter fordi det vil «undertrykke seksualiteten».

745 Der KrF vil gjøre det vi kan for å bekjempe de høye aborttallene med sosiale tiltak, mener Frp det ikke er samfunnets oppgave å bidra til dette ; og stemmer mot våre forslag.

750 Der KrF vil løfte trossamfunnenes plass i samfunnet, vil FrP kutte all statsstøtte til våre trossamfunn og kirkesamfunn.

Der KrF er for at mer makt skal flyttes ut i distriktene og regionene, er Frp det partiet som fortsatt mener regionene og fylkene skal legges ned.

755 Der KrF mener at mennesker på flukt fortjener beskyttelse i Norge, mener Frp kommunene bør kjempe mot å ta imot disse menneskene.

Der KrF mener at Norge har et ansvar for verdens fattige, vil Frp kutte milliarder i bistanden til verdens fattigste.

760

Der KrF mener menneskerettighetene utgjør grunnsteinen i vårt internasjonale fellesskap, mener Frp at Norge bør utfordre menneskerettighetene.

765 Der KrF mener at klimaendringene må bekjempes med politikk og er menneskeskapte, er Frp-statsråder usikre på nettopp det.

Nå vil kanskje noen si at dette ikke er Siv Jensens FrP. Dette er ikke det FrP vi ser i regjering, vil noen si.

Mitt svar er at mye av dette er politikk de har frontet både i regjering og utenfor regjering. Dette er kampene vi blir møtt med.

775 Kjære venner. I en regjering hvor FrP har en stor plass, og vi er små vil vi etter min mening få store problemer med samfunnsretningen.

For meg er det naturlige fremdeles å se etter en regjering med størst mulig tyngdepunkt i sentrum.

780 Slik jeg ser det kan ikke bli der vi er helt fram til 2021. Vi må ta et annet valg. Vi har etter min mening egentlig bare to valg. Det er å gå inn i en regjering den ene eller andre veien. Og jo lengre vi venter, dess mer vil det smerte partiet. Derfor bør vi etter min mening gjøre det i høst.

785 Vi har et nært verdifelleskap på flere områder med Høyre, slik både Henrik Syse sier i Aftenposten og Torbjørn Røe Isaksen påpeker i Stavanger Aftenblad denne uken. De leverer begge gode begrunnelser for hvorfor Høyre og KrF bør samarbeide. De skriver godt om hva som forener våre to parti. Vi har stått sammen om valgfrihet for familiene, at samfunnet bygges nedenfra, respekten
790 for tradisjon og historie og enkeltmenneskets ukrenkelighet.

Men som de ikke nevner, og som ikke har kommet like klart frem, men som har kommet rimelig klart fram i denne talen: Det er Fremskrittspartiet og ikke Høyre jeg ser som den største utfordringen med dagens regjering. KrF skal ikke
795 nå vurdere om vi skal samarbeide med Høyre. Vi skal vurdere om vi skal samarbeide med Fremskrittspartiet og Høyre i og Venstre.

Så skal vi få til en regjering med størst mulig tyngdepunkt i sentrum i dagens politiske landskap, mener jeg det er nødvendig å vurdere Arbeiderpartiet.

Forholdet mellom arbeiderbevegelsen og kristenfolket har slett ikke bare vært rosenrødt.

805 Arbeidernes solidaritetstanke og kristendommens nestekjærlighetsideal har mye felles. Men kristenfolket og arbeiderbevegelsen har også historisk sett på hverandre med gjensidig og dyp skepsis.

I KrF har det i årenes løp vært mistro til mye av det Arbeiderpartiet har stått for.
810 Det er nok å nevne abortloven, friskoler, kontantstøtten og familiepolitikk, overstyring av kirken og trossamfunn - og et maktarrogant parti. Jeg kjenner meg enda provosert over hvordan Ap for få år siden bevisst gjorde reservasjonsdebatten til en abort-debatt ; uten å ville se at det var en samvittighetsdebatt. Og senest i vår så vi at Ap sammen med Frp og Venstre er
815 de som utfordrer sterkest KrFs syn på bioteknologi.

Men noe har skjedd de senere årene. Vi har inngått kirkeforlik med Ap. Vi har inngått friskoleforlik med Ap. Selv etter åtte år i regjering hadde ikke Ap fjernet kontantstøtten. Nå har de også begynt å snakke om familien. I motsetning til
820 regjeringserklæringen til nåværende regjering inneholdt Soria Moria-erklæringen en forankring i den kristne kulturarven. Ja, partiet har også vendt seg til å samarbeide med andre partier i regjering.

I samtale med biskop Nordhaug på Litteraturhuset i Bergen nylig, etterlyste
825 Støre en større bevissthet om hvor verdiene våre kommer fra. Han viste til at likhet, likestilling og menneskers likeverd ikke bare er ideer vi har funnet opp etter den franske revolusjon.

Støre sa ting ingen Ap-leder har sagt før ham. Som at det å gi tiende er et uttrykk
830 for kraftfull fordelingspolitikk. Som Dagen konkluderte med i en lederartikkel under tittel «Tal broder, tal», «Man trenger ganske robuste skylapper for å overse at noe er forandret.»

Også på andre områder har det vært bevegelse.
835

Det gjelder blant annet ideell sektor, der Arbeiderpartiet har programfestet at ideelle aktører bør ha en større plass i å levere velferdstjenester. Dette følger de også opp i Stortinget. Regjeringen likestiller i langt større grad kommersielle, ideelle og offentlige aktører i anbudskonkurranser.
840

I skolen har vi funnet sammen i ønsket om å redusere testregimet og skjemaveldet. Og AP ble for innføring av lærernorm.

I vår gikk regjeringen på nederlag i Stortinget i spørsmål om regulering av innleie
845 i arbeidslivet. Flertallet besto blant annet av Arbeiderpartiet og KrF. Gjennomslaget sikrer tryggere arbeidsliv for alle ; og en mer stabil

familieøkonomi for flere.

850 I klimaspørsmål synes mange i KrF at Arbeiderpartiet ikke går langt nok. Men nå i Stortinget er AP mye mer offensive enn tidligere. Tunge fylkeslag og aktører i Arbeiderpartiet tar også til orde for å verne Lofoten, Vesterålen og Senja mot oljeutvinning.

855 I integreringspolitikken er vi ikke enige om alt. Og hva kursen til Ap blir her er usikker. Men både Ap og KrF er helt grunnleggende opptatt av å lykkes med integreringen og at vi har et ansvar for å ta imot kvoteflyktninger.

Og i alkoholpolitikken er vi gamle allierte. Der står vi sammen med Ap om en
860 sosial politikk for de mest sårbare.

Og det mest åpenbare er enigheten om de store linjene når det gjelder fordelingspolitikk, sosialpolitikk og internasjonalt ansvar. Derfor har vi også ofte funnet sammen med AP i budsjettforlik i Stortinget.

865

Dagens politiske landskap krever at vi tar modige valg.

Mitt råd er nå at vi undersøker muligheten for hvilket politisk gjennomslag det er mulig å få gjennom et samarbeid med Krf, Senterpartiet og Arbeiderpartiet,
870 uten SV. Dette innebærer politikk med et størst mulig tyngdepunkt i sentrum.

Jeg vil be om at partiet nå gir handlingsrom for dette.

Det kan bety en forskjell for distrikts-Norge.

875

Det kan bety en forskjell for de små og store fellesskapene våre.

Det kan bety en forskjell for de som lever i fattigdom og nød.

880 Det kan bety en forskjell for den økende ulikheten og for de som faller utenfor.

Det kan bety en forskjell for hvilken retning landet skal gå nasjonalt og internasjonalt.

885 Kjære Landsstyre.

Jeg har grunnet på hva Jon Lilletun ville tenkt i dag. Det vet vi ikke.

890 Det jeg husker er hans ord fra da Bondevik-II-regjeringen inngikk et historisk forlik med Arbeiderpartiet om budsjettet høsten 2003. Hans ord har vært et av de mest siterte her på Stortinget da han sa: «Et godt budsjett er blitt enda bedre»

895 Nå har dere fått min vurdering. Mitt råd.

Men det er vi sammen som skal ta valget.

Jeg har allerede sagt at her er det åpent for å være både enig og uenig.

900

Nå skal vi gjennom en åpen og demokratisk prosess i partiorganisasjonen og ta et valg sammen.

Nå skal vi sammen finne veien videre.

905

Så skal vi huske en viktig ting: Samme hvor vi lander, står vi sammen om det viktigste.

910 For å sitere vår tidligere stortingsrepresentant, Anders Tyvand, som personlig foretrekker at vi går inn i Solberg-regjeringen. Han sier:

«For meg var fattigdomsbekjempelse, de kristne grunnverdiene og kampen mot sorteringssamfunnet grunnen til at jeg valgte KrF som mitt parti. Det er også grunnen til at KrF fremdeles er mitt parti, enten det nå orienterer seg mot høyre eller venstre.» Som han sier, «KrF er uansett KrF»

915

Og jeg sier det samme ; jeg ønsker også å være med, uansett.

Vår stolthet ligger i hva KrF står for ; ikke hvem vi samarbeider med.

920

Debatten om hvem KrF skal samarbeide med, er ikke en debatt om KrFs sjel.

Vår identitet er ikke avhengig av høyre- eller venstresiden.

KrFs sjel ligger i den politiske bevegelsen vi er som parti.

I kampen for menneskenes ukrenkelige verdi.

930 I kampen for verdens fattige.

I kampen for familiene.

935 I det politiske arbeidet som får våre ildsjeler rundt omkring i Norge til å stå opp
hver dag, og være stolt av å tilhøre en politisk bevegelse som kjemper for noe
større enn seg selv, sin egen lommebok og bruttonasjonalprodukt.

Det er dette, gode venner, som er KrFs sjel.

940

Kilde
krf.no

URI
<https://www.virksommeord.no/tale/det-som-virkelig-betyr-noe>

945

950

955

960